

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Katedra pomocných věd historických a archivního studia

Bakalářská práce

Veronika Nikolova

Svatováclavská Liga

St. Wenceslas League

Praha 2021

Vedoucí práce: PhDr. Milada Sekyrková, CSc.

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala PhDr. Miladě Sekyrkové CSc. za odborné vedení, množství podnětů a vstřícný přístup při zpracování mé bakalářské práce. Také bych chtěla poděkovat panu Janu Dosedělovi za laskavé zapůjčení všech předválečných čísel časopisu Katolík.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 21. dubna 2021

.....

Veronika Nikolova

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá historií spolku Svatováclavská Liga (dále SvL).

SvL bylo sdružením katolické inteligence, jejímž úkolem bylo organizovat aktivity spojené s českou Katolickou akcí. O Katolické akci pojednává 3. kapitola.

SvL byla založena v roce 1930, kdy došlo ke sloučení dvou sdružení: Výboru pro oslavu tisíciletého výročí úmrtí sv. Václava, který organizoval svatováclavské oslavy v r. 1929 a Sdružení katolické inteligence, vytvořeného ze spolku Česká Liga akademická. Katolickým spolkům - předchůdcům SvL se věnuje 2. kapitola. Oslavy millenia smrti sv. Václava jsou stručně popsány ve 4. kapitole.

V dalších kapitolách následuje popis činnosti SvL. Většina akcí pořádaných tímto spolkem byla realizována ve 30. letech 20. století. SvL vydávala také dva časopisy - Přehled a Katolík. Během války se činnost sdružení utlumila, až úplně zastavila, ale po skončení války byla opět obnovena, i když pouze krátce. V roce 1949 byla SvL úředně rozpuštěna.

Část práce je věnována i stručnému životopisu některých zakládajících členů sdružení.

Klíčová slova: 20. století, katolické hnutí, spolek, spolkové aktivity, svatováclavská tradice

ABSTRACT

The bachelor's thesis deals with the history of the St. Wenceslas League (hereinafter SvL).

SvL was an association of Catholic intelligence, whose task was to organize activities related to the Czech Catholic Action movement. Chapter 3 deals with Catholic action.

SvL was founded in 1930, when two associations merged: the Committee for the Celebration of the Millennium Anniversary of the Death of St. Wenceslas, who organized the St. Wenceslas celebrations in 1929 and the Association of Catholic Intelligence, created from the Czech Academic League. Chapter 2 deals with Catholic associations - the predecessors of the SvL. Celebrations of the millennium of the death of St. Wenceslas are briefly described in Chapter 4.

The following chapters describe the activities of the SvL. Most of the events organized by this association were realized in the 1930s. SvL also published two magazines - Přehled and Katolík. During the war, the activities of the association slowed down to a complete halt, but after the war it was resumed, albeit only briefly. In 1949, the SvL was officially dissolved.

Part of the work is also devoted to a brief biography of some of the founding members of the association.

Keywords: 20th century, association, association activities, catholic movement, St. Wenceslas tradition

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	7
ÚVOD.....	8
1. PRAMENY A LITERATURA.....	9
2. KATOLICKÉ SPOLKY – PŘEDCHŮDCI SVL.....	10
3. KATOLICKÁ AKCE.....	13
4. OSLAVY MILLENIA SMRTI SVATÉHO VÁCLAVA	15
5. SVATOVÁCLAVSKÁ LIGA.....	17
5.1 VZNIK SVL	17
5.2 ORGANIZAČNÍ STRUKTURA A SÍDLO SVL	18
5.3 ČLENOVÉ SVL.....	20
5.4 SPOLKOVÁ ČINNOST	26
6. SVL OD ROKU 1938 DO ÚŘEDNÍ LIKVIDACE SPOLKU A POKUS O ZNOVUOBNOVENÍ LIGY	34
ZÁVĚR.....	39
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY.....	41
SEZNAM OBRÁZKŮ	42
PŘÍLOHA 1 - OBRÁZKY.....	43

SEZNAM ZKRATEK

ČLA Česká Liga Akademická

KA Katolická akce

NSS Nejvyšší správní soud

SvL Svatováclavská Liga

ÚVOD

V současné době i v kruzích historiků, kteří se zaměřují na katolický život období 1. republiky, je spolek Svatováclavská Liga (dále jen SvL nebo Liga) prakticky neznámý. Pokud se odborná literatura o SvL zmiňuje, omezí se pouze na stručné informace o tom, že tento spolek existoval, a že vznikl z Přípravného výboru pro oslavy tisícího výročí smrti sv. Václava v roce 1930. Přitom SvL patřila ve své době k jednomu z nejvýznamnějších katolických spolků období 1. republiky a od svého vzniku až do násilné likvidace v roce 1949 se stala hlavním organizátorem života české katolické společnosti, v intencích Katolické akce (mezinárodního laického křesťanského hnutí, založeného z popudu papeže Pia XI). Je obdivuhodné, kolik akcí a aktivit realizovala SvL za poměrně krátkou dobu své existence a je třeba zdůraznit, že členství v spolku bylo dobrovolné a neplacené, členská základna nebyla příliš rozsáhlá a veškerou organizační agendu vedli její členové ve svém volném čase.

Zde bych se ráda zmínila o předsedovi SvL JUDr. Václavu Jandovi (1887 – 1973), který stál v čele Ligy po celou dobu její existence. I když bezesporu hlavní zakládající osobností spolku byl světitel biskup Dr. Antonín Podlaha (1865 – 1932), v době založení Ligy ale už těžce nemocný, vedoucí postavení převzal Václav Janda, který se stal duší celého spolku. Zřejmě vedl i hlavní spolkovou agendu, protože většina dochovaných konceptů záznamů z jednání i úřední korespondence nesou stopu jeho rukopisu. Osobnost Václava Jandy je dnes už neznámá, proto jsem do své práce zařadila i jeho stručný životopis. Druhou osobností, které se zde budu věnovat podrobněji, je také významný theolog a filosof, člen SvL, ThDr. Jan Evangelista Urban (1901 – 1991). V r. 1933 se stal duchovním vůdcem Ligy a vytvořil její ideovou koncepci.

Jedním z důvodů, proč SvL dnes stojí mimo zájem historického bádání, je zřejmě i to, že archiv SvL, nyní uložený v Archivu Národního muzea jako fond Svatováclavská Liga, zatím není zcela zpracován, a proto je badatelům nepřístupný.¹ Menší část spolkové agendy se pak dochovala v rodinném archivu potomků Václava Jandy,² část z tohoto (nyní nezvěstná) byla v 90. letech minulého století předána Archivu pražského arcibiskupství.³

---

¹ Archiv Národního muzea, fond Svatováclavská Liga, 19.8 bm, nezpracováno

² Archiv Národního muzea, fond Svatováclavská Liga, 19.8 bm, nezpracováno

³ Archiv je ve vlastnictví rodiny Suchlovy, jedná se většinou o osobní písemnou pozůstalost Dr. Václava Jandy, doplněnou o některé písemnosti SvL.

1. PRAMENY A LITERATURA

Hlavním pramenem, který jsem využívala ke své práci, byl zmíněný fond SvL, neboť mi bylo umožněno podílet se na jeho zpracování v rámci archivní praxe při studiu archivnictví na FF.

Dalším důležitým zdrojem informací byla písemná pozůstalost Václava Jandy, uložená v rodinném archivu, a to zvláště jeho vlastnoručně psaný životopis a korespondence. Významným pramenem, hlavně pro informace o činnosti SvL byly i časopisy Přehled a Katolík, vydávané SvL.

V odborné historické literatuře se informace o SvL objevují spíše torzovitě, proto prací, kterých jsem mohla využít, nebylo mnoho. Hlavním zdrojem informací, zejména pro poznání katolického života předválečného Československa, byla při této práci kniha Jaroslava Šebka: *Za Boha, národ, pořádek*.⁴

---

⁴ Šebek, Jaroslav: *Za Boha, národ, pořádek*. Academia, Historický ústav AV, Praha 2016

2. KATOLICKÉ SPOLKY – PŘEDCHŮDCI SVL

I když je tato práce zaměřena na historii spolku Svatováclavská Liga, jejímu založení předcházela dlouhá vývoj, který bych ráda v této kapitole alespoň krátce nastínila.

Ještě za rakouské monarchie na přelomu století se na akademické půdě začaly vytvářet nejrůznější studentské spolky, zaměřené např. podle zájmových sfér, podle národnosti, původu nebo náboženského přesvědčení studentů. V této době se začaly formovat i studentské spolky katolické. Ty hrály důležitou roli pro formování názorů nové generace katolické inteligence.⁵ Vedoucí postavení mezi nimi měl spolek Česká Liga Akademická (dále jen ČLA).⁶

ČLA, založená v roce 1906, sdružovala katolicky zaměřené vysokoškoláky nejrůznějších studijních oborů, ale její jádro tvořili převážně studenti právnické fakulty Karlovy univerzity. Pro studenty z venkova, kteří přicházeli do Prahy, představoval tento spolek důležitý záchytný bod pro sociální začlenění do akademické obce. Mezi ně patřil i pozdější předseda SvL Václav Janda: „*V době mého vstupu na univerzitu byla již založena Česká liga akademická, v jejímž čele tehdy stáli Hronkové, Skaličtí. Já jsem se o ní dozvěděl poněkud později, ale již druhý rok, 1907, jsem zastával funkci pokladníka tohoto spolku. Tehdy se již úřadovalo v koleji Arnošta z Pardubic v Praze ve Voršilské ulici.*“⁷

ČLA pořádala řadu společenských akcí (známé byly např. plesy v Národní kavárně), z jejichž výměstků byla financována pomoc pro chudé studenty. Organizovala přednášky, kulturní a společenské akce, výlety apod. Poté, co došlo ke konfliktu s tehdejšími rektorem koleje Dr. Václavem Davídkem (1867 – 1925) a s některými jeho zastánci, kteří založili samostatný spolek pod názvem Družstvo Arnošta z Pardubic a převzali spolkové místnosti, museli se členové ČLA vystěhovat ke spolku Katolických tovaryšů (= Kolpingova Jednota katolických tovaryšů) pod patronací vyšehradského preláta Dr. Františka Xavera Vaněčka (1859 – 1937), který byl jejich duchovním rádcem a správcem koleje. V této aféře marně tehdy Václav Janda s Josefem Hronkem (1886 – 1936) intervenovali u nástupce kardinála Lva Skrbenského (1863 – 1938) arcibiskupa Dr. Františka Kordače (1852 – 1934).⁸

U Katolických tovaryšů se zrodil studentský katolický časopis Studentská hlídka a později Život, jež vedl Dr. Josef Krlín (1895 – 1973). Tento zárodek pozdějšího Sdružení katolické

---

⁵ Šebek, Jaroslav: Za Boha, národ, pořádek. Academia, Historický ústav AV, Praha 2016, s. 77

⁶ O ČLA např. : Havránek, Miloš: 100. výročí založení ČLA. Universum. Revue České Křesťanské Akademie, duben 2006, s. 35

⁷ Janda, Václav: Paměti, s. 2. Rodinný archiv

⁸ Tamtéž, s. 2

inteligence se víc a více rozrůstal, starší členové, kteří si odbyli aktivní členství v ČLA, hledali novou platformu práce na poli katolického života a tak se zrodil Klub seniorů ČLA, který byl v neustálém styku s mladými katolickými studenty.⁹

Jádrem celého pozdějšího mohutného katolického hnutí byli vždy bývalí členové ČLA, např. Josef Zvoníček, který uvedl v život Sociální studentské sdružení (a začal organizovat studentské sjezdy v řadě českých měst) a jeho centrum Ústředí katolického studentstva (prvním předsedou v r. 1913 se stal Václav Janda).

V období 1. světové války došlo k výraznému útlumu spolkové činnosti. Konec války a vznik Československa pak znamenal výrazné politické i společenské změny, které ovlivnily razantním způsobem postavení českých katolíků. Propojení oficiálních představitelů katolické církve s minulým režimem habsburské monarchie mělo za následek výrazné protikatolické nálady v české společnosti. Eliminace všeho katolického byla i součástí oficiálního programu čs. vlády. Katolíci měli být postupně vytlačováni na periferii společenského i politického života. Toto společenské klima mělo výrazný vliv na další činnost katolických spolků. Jejich členové se rozhodně s podřadným postavením ve společnosti smířit nemínili.¹⁰ Nyní právě tyto spolky se energicky postavily do čela boje za zlepšení postavení katolíků ve společnosti. Ne náhodou si za svého patrona zvolili sv. Václava – bojovníka. První poválečnou akcí, kterou tyto spolky uspořádaly, byl Sjezd katolického studentstva a inteligence v r. 1921. Vrcholem sjezdu byla manifestace, spojená s demonstrativním položením věnce na místo, kde byl stržen Mariánský sloup na Staroměstském náměstí.¹¹

V letech 1922 až 1923 se vytvořil Říšský poradní sbor ČLA, který se snažil - zpočátku s nevalným úspěchem - usměrnit roztržité katolické nepolitické hnutí, tvořené řadou spolků. Mezi ně patřilo i Sdružení slovanských katolických akademiků, přeměněné později na Cyrilometodějskou Ligu studentskou, sdružující Čechy se Slováky, Poláky, řeckokatolickými Rusy a Ukrajinci, Slovinci a Chorvaty, studujícími v Praze. Toto sdružení

---

⁹ Janda, Václav: Paměti, s. 2. Rodinný archiv

¹⁰ Kadlec, Jaroslav: Přehled českých církevních dějin. Díl 2. Praha 1991, s. 239

¹¹ Janda, Václav: Paměti, s. 2. Rodinný archiv

K dějinám Mariánského sloupu na Staroměstském náměstí, např.: Novák, Antonín: K 3. listopadu. Katolík, roč. I, č. 14, listopad 1936, s. 3.

mělo velký význam pro budoucí „všeslovanskou“ orientaci českých katolických spolků. Hlavním cílem bylo spojení křesťanské inteligence všech slovanských národností, manifestované na slovanských sjezdech Slavia Catholica - v Lublani (1911), v Praze (1926, 1929), v Záhřebu (1930), v Bratislavě (1931) a v Praze (1935).¹²

Ke koordinované spolupráci spolků katolické inteligence významně přispělo postupné pronikání a prosazování myšlenek Katolické akce - hnutí, založeného z podnětu papeže Pia XI., který tak reagoval na sílící sekularizaci a který usiloval o modernizaci katolické společnosti.

---

¹² Janda, Václav: Paměti. s. 3. Rodinný archiv

Dr.Janda, Václav: Kongres Slavia Catholica v Lublani. Katolík, roč.2, č.17, září 1937, s. 123-124.

3. KATOLICKÁ AKCE

Snahy o modernizaci katolické církve se objevovaly už za pontifikátu papeže Benedikta XV. (1914 – 1922), který poukazoval na potřebu větší účasti laiků na práci církve. Ale k zásadním změnám, které znamenaly reorganizaci a modernizaci církve, jako reakci na proměny společnosti po I. světové válce, došlo až po nástupu papeže Pia XI. (1922 – 1939).

Papež Pius XI. (vlastním jménem Ambrogio Damiano Achille Ratti) patřil k nejvýraznějším osobnostem 1. poloviny 20. století.¹³ Díky vynikajícímu vzdělání a širokému duševnímu rozhledu se velmi dobře dokázal orientovat v současné politické situaci a společenském vývoji, na který reagoval řadou encyklik, které sice politický vývoj ovlivnit nemohly, měly však zásadní vliv na vytváření veřejného mínění, a to nejen mezi katolíky. První z těchto encyklik, kterou vydal hned po svém nástupu v roce 1922, byla encyklika *Ubi arcano*, kterou byly dány směrnice hnutí Katolické akce (dále jen KA).¹⁴

*„Jest třeba nám všem přiložiti ruku k dílu. Řekne snad někdo: Jest úkolem kněží, ne nás laiků, nás věřících. aby se starali o obnovení ducha víry a mravnosti mezi lidem. Nikoliv, draží, dnes chci vám na srdce vložit a o tom promluvit, že právě vy laici, vy věřící. musíte míti značný podíl na apoštolské práci kněží, a že bez vás a vaší pomoci toto hořčičné semeno sv. evangelia nevzklíčí, nevzroste a nepřinese žádoucího ovoce. A proto vás církev volá ke spolupráci do Katolické akce, t. j. do organizace katolických činů a skutků.“*¹⁵ Těmito slovy biskup královéhradecký shrnul základní programovou ideu KA, tak, jak byla vytyčena Piem XI. Papež, který se obával rostoucí sekularizace a nárůstu sympatií ke komunistické ideologii v řadě zemí, jako protiváhu k těmto tendencím viděl ve větším zapojení laiků do života církve, ve větším propojení kněží s řadovými věřícími, vytvářením hierarchicky uspořádaných duchovních komunit od nejnižších článků v jednotlivých farnostech až na úrovni celé arcidiecéze. Zvýšená angažovanost laiků v katolické církvi vedla k výraznému rozvoji katolických spolků (jak kvantitativnímu tak i kvalitativnímu) v celé Evropě a postupně v celém světě. Důsledkem byl pak rozvoj a modernizace katolického života. Jednotlivé Katolické akce postupně vznikaly snad ve všech zemích světa (např. i v Číně) a představovaly organizační základnu, zastřešující většinu katolických spolků.¹⁶

¹³ Literatura o těchto papežích, např. Šebek, Jaroslav: Papežové moderního věku. ČAS, 2015

¹⁴ http://www.vatican.va/content/pius-xi/en/encyclicals/documents/hf_p-xi_enc_19221223_ubi-arcano-dei-consilio.html

¹⁵ ThDr. Pícha, Mořic: Pastýřský list o Katolické akci. Časové úvahy, ročník 1940, s. 1

¹⁶ O Katolické akci např. článek: Urban, Jan Evangelista: Katolická Akce a politika, Katolík, roč. I, č. 5, duben 1936, s. 34 – 38

V českých poměrech prosazování hnutí KA nebylo úplně snadné. Základní idea KA se totiž lišila od představy oficiálních církevních představitelů v čele s arcibiskupem Františkem Kordačem, který ji chápal jen jako prostředek k reformě kněžského vzdělávání.

To, co ale bylo základní myšlenkou KA, totiž větší zapojení laické veřejnosti, správně pochopily právě již zmíněné spolky katolické inteligence. O vzniku KA se zmiňuje i Václav Janda ve svých pamětech: „*Studentská sdružení byla také jádrem místních skupin katolických mužů, odboček to Svatováclavské Ligy a hnutí Katolické akce, když tato zásluhou S. Ligy byla uvedena v život a kdy pak S. Liga byla jejím výkonným orgánem.*“¹⁷ Katolická akce se v Čechách začala právě zásluhou katolických spolků úspěšně rozvíjet už brzy po jejím vyhlášení papežem Piem XI. Byla vytvořena Říšská rada KA a zřízeny jednotlivé odbory činnosti: osvětový církevní, sociálně - charitativní, tiskový, právně - hospodářský, školský, spolkový, výchovný, zahraniční, umělecký, filmový. Právě z podnětu členů KA (zároveň členů již zmíněných studentských spolků) bylo rozhodnuto uspořádat v r. 1929 k tisícím výročí smrti sv. Václava celonárodní oslavy. K tomu byl zřízen zvláštní výbor (tzv. Svatováclavský), jehož úkolem byla organizační příprava těchto oslav.¹⁸

Počátkem roku 1929 však došlo k přerušení činnosti ústředního orgánu KA a jeho poradních sborů, když říšský ředitel KA jménem arcibiskupa Kordače oznámil, že se činnost Říšské rady a jejich pomocných orgánů zastavuje. Vzhledem k tomu, že většina referentů poradních sborů se zavázala k určité činnosti ve prospěch „obrody národa podle zásad víry římskokatolické“, zaměřila se nyní na důstojné provedení oslav svatováclavského millenia.

---

¹⁷ Janda, Václav: Paměti. s. 3. Rodinný archiv

¹⁸ Placák, Petr: Svatováclavské millenium/ Češi, Němci a Slováci v roce 1929. Praha 2002, s. 42

4. OSLAVY MILLENIA SMRTI SVATÉHO VÁCLAVA

Svatováclavská tradice měla pro český stát vždy velký význam. Idea české státnosti, založená na osobě svatého Václava jako věčného a nejvyššího vladaře Čechů a ochránce české země, představovala kontinuální propojení jak národnostních, tak i náboženských ideí. Nebyla tedy chápána jen jako záležitost církevní, ale i celonárodní. Po vzniku republiky byla ale úcta k sv. Václavu zatlačována do pozadí nově se prosazujícím oficiálním kultem Jana Husa.¹⁹ Právě udržování a vyzdvihování svatováclavské tradice bylo programem spolků katolické inteligence. Svatováclavský kult byl propagován hlavně pořádáním každoročních manifestačních oslav na svátek sv. Václava, spojených s národními poutěmi do Staré Boleslavi (jedním z hlavních organizátorů těchto poutí byl např. JUDr. Josef Hronek, člen České Ligy Akademické).²⁰

V roce 1925 státem organizovaná slavnost k připomenutí 510. výročí upálení Jana Husa se stala výzvou pro katolíky k uspořádání podobných oslav k výročí smrti sv. Václava v roce 1929, kterými mělo být vyzdviženo tisícileté spojení českého státu s tradicí svatováclavskou.²¹

Myšlenka veřejného připomenutí tohoto svatováclavského výročí se objevila již v době sjezdu katolického studentstva a inteligence v roce 1921.²² Ovšem prvním krokem k přípravě a realizaci oslav tohoto millenia bylo založení již zmíněného Svatováclavského výboru (celý název byl Přípravný výbor pro oslavu 1000. výročí smrti sv. Václava – dále uváděný jako Výbor nebo Svatováclavský výbor), který byl v r. 1927 schválen ministerstvem vnitra.²³ Podle slov Václava Jandy tento výbor tvořili převážně členové katolických spolků, kteří předtím iniciovali vznik KA v Čechách - Říšského poradního sboru ČLA a Sdružení katolické inteligence (vytvořeného v r. 1925 z Ústředí katolického studentstva). „*Říšský poradní sbor přispěl ke koordinované spolupráci roztržitého katolického nepolitického hnutí, když z něho a z nově založeného Sdružení katolické inteligence v r. 1925 vzešel Přípravný výbor pro oslavy tisíciletého výročí smrti sv. Václava a potom Svatováclavská Liga v r. 1930.*“²⁴

Tito členové mohli nyní využít své dřívější zkušenosti, získané při organizaci spolkových akcí, např. již zmíněného sjezdu katolického studentstva.

¹⁹ Šebek, Jaroslav: Za Boha, národ, pořádek. Academia, Historický ústav AV, Praha 2016, s. 31, 165 – 166

²⁰ Málek, Josef: Na jubilejní pouť do Staré Boleslavě. Katolík, roč. III, č. 4, únor 1938, s. 2

²¹ K oslavám svatováclavského millenia: Placák, Petr: Svatováclavské millenium/ Češi, Němci a Slováci v roce 1929. Praha 2002

²² Janda, Václav: Paměti. s. 2. Rodinný archiv

²³ Výnosem MV č. 38896/1927. Archiv NM, fond Svatováclavská Liga

²⁴ Janda, Václav: Paměti. s. 4. Rodinný archiv

Předsedou a hlavní osobností, reprezentující Výbor na veřejnosti, se stal biskup Dr. Antonín Podlaha, jednatelem Výboru byl zvolen Dr. Václav Janda, člen jak ČLA tak i Sdružení katolické inteligence. Na slavnostním zasedání 28. září 1927 ve Smetanově síni Obecního domu Václav Janda přečetl proklamaci Národe československý, přenášenou rozhlasem, ve které vyzýval veřejnost ke spolupráci při organizování tohoto millenia.²⁵ Poté, co se na přípravě oslav, původně organizovaných jako církevní slavnost, začal podílet i stát (a to hlavně finančně), se tyto oslavy nakonec rozrostly do mnohem většího rozsahu, než bylo původně zamýšleno a staly se opravdu celonárodní manifestací a ve svém důsledku také vedly k výraznému zlepšení postavení katolíků v republice.²⁶

Svatováclavskému milleniu se věnovala už celá řada studií a popisovat průběh těchto oslav není cílem této práce.²⁷ Zde je potřeba zdůraznit, že koordinaci všech církevních akcí millenia vedl právě Svatováclavský výbor, jehož zásluhou byly tyto akce perfektně zorganizovány. V průběhu příprav oslav si Výbor vytvořil (i navzdory některým nesrovnalostem mezi jeho členy) zkušený a fungující tým, a proto bylo rozhodnuto po ukončení oslav pokračovat v činnosti a byl hledán způsob, jak by bylo možné jeho zkušenosti využít. Z popudu dřívějších členů Říšské rady KA, na základech Výboru pak vznikla nová organizace, založená na svatováclavské tradici.

---

²⁵ JANDA, Václav: Národe československý! In: Šorm, Antonín (ed.): Svatováclavský kalendář na jubilejní rok millenia mučednické smrti Světce Václava 1929. Praha 1928, s. 68

²⁶ O vzniku státního Národního výboru, např. : Placák, Petr: Svatováclavské millenium/ Češi, Němci a Slováci v roce 1929. Praha 2002, s. 46 – 47

²⁷ Viz Seznam literatury na konci této práce

5. SVATOVÁCLAVSKÁ LIGA

5.1 Vznik SvL

„Svatováclavský výbor nashromáždil při své přípravné činnosti tolik cenných zkušeností, získal a spojil tolik dobrých a zkušených pracovníků nábožensko – kulturních, že bylo by pro něj špatným vysvědčením, kdyby ctitele sv. Václava a pracovníky na roli resp. vinici svatováclavské náhle opustil nebo rozpustil.... Proto bylo přikročeno k reorganizaci dosavadního výboru, který od nynějška zván bude Svatováclavskou Ligou.“²⁸ Na základě usnesení valné hromady 18. prosince 1929 Svatováclavský výbor a Sdružení katolické inteligence utvořili změnou svých stanov jednotné kulturně – náboženské středisko pod názvem Svatováclavská Liga, do které se přihlásila většina dosavadních členů obou dřívějších spolků. Nové organizaci bylo věnováno celé jmění Výboru, což byl hlavně finanční zůstatek po svatováclavských slavnostech. 19. ledna 1930 po slavné pontifikální mši v chrámu P. Marie na Strahově, kterou celebroidal strahovský opat Dr. Method Zavoral, se konala zahajovací valná hromada v divadelním sále ve Strahovském klášteře se slavnostním projevem biskupa Dr. Antonína Podlahy, při které byl na základě hlasování zvolen nový výbor SvL. Předsedou se stal Dr. Václav Janda, jednatel Svatováclavského výboru.²⁹ Před tím, ještě 14. ledna 1930 výnosem ministerstva vnitra (č. 76.532/1929/6) byly schváleny spolkové stanovy, podle organizačního řádu KA.³⁰

V. Janda v článku Mobilizace ctitelů sv. Václava vysvětluje základní smysl nového spolku:

„Chceme laickou akci, která v úzkém dorozumění s církevní vrchností bude prováděti kulturně – náboženskou obrodu národa....Začali jsme již podobné pokusy v Katolické akci, kterou jsme uvedli v život, která však na základě usnesení nejdůst. episkopátu byla rozdělena na jednotlivé diecézní samostatné jednotky, v důsledku čehož celý ústřední aparát stal se nepotřebným a nebyl dále oprávněn cokoliv podnikati.“³¹

Proto, když pražský arcibiskup Dr. Karel Kašpar (1870 – 1941) znovuobnovil arcidiecézní organizaci KA, dala se SvL plně do jejích služeb a navrhla všechny své členy do poradních orgánů KA. SvL pak vedla celou kancelář KA a působila jako její výkonný orgán, to znamená, že organizačně zajišťovala většinu podniků KA v rámci Čech. KA pro arcidiecézi pražskou (česká sekce) byla uvedena v život rozhodnutím ordinaria ze dne 6. února 1933.

²⁸ Dr. Janda, Václav: Do nového ročníku. Časopis Přehled, roč.I, č. 1, březen 1930. s.2.

²⁹ Oznámení o zahajovací valné hromadě Svatováclavské Ligy. Archiv NM, fond SvL.

³⁰ Stanovy Svatováclavské Ligy, vydané vlastním nákladem SvL. Rodinný archiv

³¹ Dr. Janda, Václav: Mobilizace ctitelů sv. Václava. Časopis Přehled, roč.I, č.1, březen, 1930, s.3

³² Vedle arcidiecézní rady, v níž zasedali prominentní jednotlivci – hlavně z řad duchovenstva, a dále referenti jednotlivých odborů, byla zřízeny sekce podobného druhu jako ve SvL, v kterých působili také zpravidla členové SvL. Činnost SvL a KA se tak prolínala po celou dobu existence obou organizací. Ředitelem KA pro arcidiecézi pražskou byl jmenován Dr. Václav Janda, který byl zároveň předsedou SvL, který byl ale podřízen předsedovi KA arcibiskupovi Dr. Karlu Kašparovi a místopředsedovi kanovníkovi Dr. Otto Stanovskému (1882 – 1945). V čele KA (na rozdíl od SvL) tedy stáli vždy zástupci episkopátu.³³

„SvL se stala nejenom střediskem katolických intelektuálů, nýbrž i organizátorkou skupin Katolických mužů, kteří mají býti podle přání Sv. Otce páteří a pilířem Katolické Akce ve všech diecézích.“³⁴

Tento Svaz katolických mužů v r.1936 splynul se SvL, celý název spolku pak byl Svatováclavská Liga – Svaz katolických mužů. Z ústředí SvL(totožného s ústředím KA) byla koordinována další katolická sdružení, se kterými SvL uzavřela úmluvu o vzájemné podpoře a spolupráci - Svaz katolických žen a dívek, Ústředí katolického studentstva a Sdružení katolické mládeže.

5.2 Organizační struktura a sídlo SvL

Podle spolkových stanov,³⁵ schválených v roce 1930, vypadala organizační struktura SvL takto:

SvL sestávala z členů zakládajících, přispívajících,činných a čestných.

Zakládajícím členem se stávala fyzická nebo právnická osoba, která na účely Ligy zaplatila jednorázově částku 5000 Kč.

Přispívající členové byli ti, kteří nemohli být veřejně činní, ale chtěli podporovat Ligu pravidelnými příspěvky - roční příspěvek byl 10 Kč. Z členských příspěvků byly získávány peněžité prostředky pro spolkovou činnost, jelikož Liga byla výhradně příspěvkovou organizací.

Čestným členem se stával ten, kdo se výrazně zasloužil o křesťanskou kulturu a o Ligu a byl zvolen dvoutřetinovou většinou na valné hromadě.

---

³² O činnosti Katolické Akce. B.D. Archiv NM, fond SvL.

³³ Zápis ze zasedání Katolické Akce pro arcidiecézi pražskou. B.D. Archiv NM, fond SvL

³⁴ Dopis Václava Jandy Josefu Bartoňovi - Dobenínovi. 22.11. 1935. Archiv NM, fond SvL.

³⁵ Stanovy Svatováclavské Ligy, vydané vlastním nákladem SvL. Rodinný archiv

Hlavní základnu tvořili členové činní – ti kromě placení příspěvku ještě museli splňovat zvláštní podmínky, které byly vyjmenovány v jednacím řádu.

Vedoucím orgánem Ligy byl ústřední výbor v čele s předsedou. Ústřední výbor sestával z 24 členů a předsedů pracovních odborů. Scházel se jednou za čtvrt roku a měl hlavní rozhodující funkci. Ze svého středu volil užší výbor (Radu dvanácti), podřízený ústřednímu výboru, který zasedal podle potřeby, ale nejméně jednou za měsíc. Kromě toho ještě byla svolávána valná hromada, řádná (každý druhý rok) nebo mimořádná. Poradními orgány ústředního výboru byly pracovní odbory, pověřené konkrétními úkoly: odbor vnitropolitický, finanční, sociální, školský, literárně - umělecký, organizační, zdravotnický a správní. Dále byly zřízeny místní, okresní, krajské a zemské výbory. Místní skupiny členů volily jednoho delegáta do okresního výboru, a dále do krajského a zemského výboru. Tyto výbory fungovaly jako poradní orgány spolkové správy. Pro místní výbory byl vydán zvláštní jednacím řád, kde byl stanoven jejich ideový program: „*Úkolem místních výborů je býti vůdčí buňkou celého veřejného života katolického.*“³⁶ Činní členové skládali slavnostní slib, většinou v kapli sv. Václava v pražské katedrále. Zvláštní skupinu představovali ti, kteří po splnění zvláštního slibu byli přijati do tzv. Řádu rytířů sv. Václava (tento řád měl vypracován zvláštní přijímací rituál, který probíhal v kapli sv. Václava),³⁷ z nich byla volena Rada dvanácti.

SvL byla organizace nepolitická, v jejích stanovách je zdůrazněno, že činnost politická je ze spolku vyloučena. Nicméně členy Ligy byli často i členové Československé strany lidové.

V roce 1930 se SvL odstěhovala z kláštera sv. Tomáše na Malé Straně, z Josefské ul.8, kde původně působil Svatováclavský výbor a až do svého zrušení měla kanceláře v Martinickém paláci, na Hradčanském nám. 8, Praha IV.³⁸ Zde bylo i ústředí KA pro arcidiecézi pražskou. Kanceláře byly umístěny v přízemí v předním traktu. Zřejmě tyto prostory nebyly příliš rozlehlé, jak svědčí poznámka Dr. Josefa Berana v reportáži o kongresu Krista Krále v Poznani: „*V budově Katolické Akce poznaňské byla centrální kancelář – jak jsem si povzdechl při srovnání našich několika místností s velkým reprezentačním palácem ve středu města.*“³⁹

Toto sídlo bylo zvoleno, zřejmě jako provizorium, z nedostatku jiných prostor také proto, že majitelem části tohoto domu byl Dr. Václav Janda, předseda SvL a zároveň ředitel KA

³⁶ Jednacím řád pro místní výbory SvL. Archiv NM, fond SvL.

³⁷ Jednacím řád Rytířů svatého Václava, in: Organizační řád SvL. Archiv NM, fond SvL.

³⁸ Adresa sídla SvL je uvedena např. v časopisech Katolík.

³⁹ Dr. Beran, Josef: Kongres Krista Krále v Poznani. Časopis Katolík, roč.II, č.15-16, srpen, 1937, s. 7.

pro arcidiecézi pražskou. Snaha vyřešit tento problém vedla předsedu Jandu dokonce k tomu, že žádal (bohužel bezvysledně) velkopřemyslníka a továrníka Josefa Bartoně - Dobenína o finanční pomoc při zamýšleném restaurování Martinického paláce, který tehdy sloužil jako činžovní dům, pro účely Ligy. „*Svatováclavská Liga od doby úmrtí svého slavného příznivce Dr. Antonína Podlahy nemá protektora, který by jí s rytířskou velkodušností pomohl vybudovati sídlo ústřední činnosti*“⁴⁰ vysvětloval Janda v dopise. I přes veškeré úsilí Václava Jandy se problém vhodného sídla nepodařil vyřešit po celou dobu existence spolku.

5.3 Členové SvL

Jaké vlastnosti má splňovat každý činný člen SvL a jaké požadavky jsou na něj kladeny, vytyčil její předseda V. Janda v článku s názvem Proč se organizujeme: „*Jde o akci nadšených, vzorných, ale i disciplinovaných vyznavačů víry, kteří budou kdykoli, kdekoli a za všech okolností připraveni ve stínu Svatováclavské orlice provésti obrození národa podle zásad římsko-katolické víry k slávě československého státu. Z toho důvodu přijímá SvL za činné členy jen ty, kdož vynikají vzorným náboženským životem, jsou bezúhonných mravů a kdož mohou a chtějí se podrobiti organizační disciplíně Ligy.*“⁴¹ Podle těchto slov je možné usuzovat, že toto členství vyžadovalo téměř řeholní, lépe řečeno vojenskou disciplínu (článek⁴² přímo vyzýval k mobilizaci ctitelů sv. Václava). Ještě větší nároky byly kladeny na ty, kteří tvořili Radu 12 a byli přijati do Řádu sv. Václava. Členové činní byli výhradně muži, jak laici, tak i osoby duchovní.

Vedle těchto, kteří tvořili jádro SvL, mohli být členy Ligy i další osoby jako členové zakládající, čestní nebo přispívající (zde mohly být i ženy).

Předsedou SvL byl zvolen Dr. Václav Janda, který stál v čele spolku až do jeho zrušení.⁴³ Ústřední výbor spolu s Radou 12 byl hlavním rozhodovacím orgánem. Původní složení poradních orgánů lze rekonstruovat ze zápisu rozhodnutí Rady 12 o pověření referentů k činnosti v zájmu SvL z r. 1930.⁴⁴

Zde je seznam jednotlivých referátů Ligy s ustanovenými referenty (v závorce je uvedeno jejich civilní zaměstnání):

---

⁴⁰ Dopis Václava Jandy Josefu Bartoňovi - Dobenínovi, 22.11.1935. Archiv NM, fond SvL.

⁴¹ Dr.Janda, Václav: Proč se organizujeme? 1930. Archiv NM, fond SvL, s. 1 – 2

⁴² Dr.Janda, Václav: Proč se organizujeme? 1930. Archiv NM, fond SvL, s. 2.

⁴³ Dr.Janda, Václav: Paměti, s. 2

⁴⁴ Rozhodnutí Rady 12 o pověření referentů k činnosti v zájmu SvL, 1930. Archiv NM, fond SvL.

- vnitropolitický - JUDr. Josef Doležal (redaktor);
- finanční – JUDr. Ludvík Skula (odborný rada), JUDr. Jan Ebert (finanční úředník);
- sociální – JUDr. Josef Hronek (odborný rada);
- školský – Richard Vojáček (ředitel gymnázia), Jano Šráček (profesor);
- literárně umělecký – PhDr. Josef Dostál (odborný rada), Antonín Šorm (spisovatel);
- organizační – JUDr. Dionysius Polanský (advokát), Bohumil Konařík (polic. inspektor);
- zdravotnický – MUDr. Julián Kuncek (lékař);
- správní – JUDr. Josef Sklenář (advokát).

Podle profesního složení výboru je patrné, že SvL byla organizace, která byla postavena na základech dřívějších spolků katolické inteligence. Výrazná je převaha právníků (mnozí byli kolegové předsedy Jandy ze studií na právnické fakultě). Zajímavé je srovnání se záznamem ze zasedání KA pro arcidiecézi pražskou, zřejmě z r.1933.⁴⁵ Zde je vidět úzké propojení obou organizací - řada členů SvL působila zároveň i v orgánech KA. Ti zde uvedení tvořili přes polovinu zapsaných:

- ředitel KA - V. Janda, zároveň předseda SvL;
- sekretář KA - Dr. Adolf Klimek;
- osvětový referent - Dr. Jan Sajíc;
- umělecká komise – Emanuel Frinta, Dr. Josef Dostál, Vilém Bitnar, Václav Renč;
- tisková komise – Ladislav Kuncíř;
- filmově-rádiová – JUDr. Josef Hronek, Antonín Doseděl, JUDr. Josef Sklenář;
- sociálně-charitativní – Dr. Jan E. Urban, MUDr. František Dedek;
- legislativní – Dr. Ludvík Skula;
- spolkový – Dr. Otakar Švec.

Důležitým pramenem pro poznání členské základny SvL jsou dvě členské matriky, uložené v Archivu NM – matrika činných členů SvL,⁴⁶ která obsahuje (od r. 1930 do r. 1947) 355 jmen, druhá (od r. 1930 do r. 1943) byla vedena pro všechny členy – u každého jména je pak zapsán druh členství.⁴⁷ Tato má 742 členů. Členská základna se průběžně obměňovala s tím, jak někteří členové buď odešli nebo zemřeli, jiní do Ligy vstoupili v pozdějších letech. Nejvíce zapsaných je pochopitelně v roce založení spolku. Nelze zde uvést všechny

⁴⁵ Zápis ze zasedání Katolické Akce pro arcidiecézi pražskou. B.D. Archiv NM, fond SvL.

⁴⁶ Matrika činných členů SvL, 1930 – 1947. Archiv NM, fond SvL.

⁴⁷ Matrika SvL, 1930 – 1943. Archiv NM, fond SvL.

zde zapsané členy, ze zápisů ale vyplývá, že se SvL vyhraňovala převážně jako spolek katolických intelektuálů (i když účast osob s nižším vzděláním v zásadě vyloučena nebyla).

Ze známých osobností duchovních je zde např. uveden Dr. Jan Urban, duchovní vůdce Svazu katol.mužů, Dr. Otakar Švec (1888 – 1958), Dr.Konstantin Miklík (1895 – 1966), ThDr. Karel Šebor (1912 – 1983), z laických členů např. JUDr. Josef Sklenář, advokát, Ladislav Kuncíř (1890 – 1974), nakladatel, Emanuel Frinta (1896 – 1970), akad. malíř, Václav Renč (1911 – 1973), spisovatel, Ing. arch. Jaroslav Cuhra (1904 – 1974), funkcionář Čs. strany lidové, Antonín Šorm (1890 – 1947), spisovatel a etnograf...

Větší pozornost zde bude věnována dvěma osobnostem – Dr. Václavu Jandovi a Dr. Janu Evangelistovi Urbanovi, protože jejich působení mělo zásadní význam pro dějiny SvL.

JUDr. Václav Janda

Václav Janda se narodil 29. září 1887 v rodině statkáře v Postřizíně u Kralup nad Vltavou. Od roku 1898 studoval na Malostranském gymnáziu a později na Právnické fakultě UK. V roce 1911 promoval a získal titul doktora práv.⁴⁸ Poté nastoupil na Nejvyšší správní soud, kde pracoval jako rada a později sekretář NSS. V době svých studií se začal seznamovat se společenským životem v Praze a navazoval kontakty s katolickou inteligencí. Velmi důležitý byl pro něj vstup do spolku Česká Liga Akademická. Na toto období vzpomínal Václav Janda ve svých pamětech: *„Byly to krásné časy, kdy jsme ve vypůjčených fracích, cylindrech a bílých rukavicích objížděli špičky tehdejšího katolického života, rozdávali čestné plesové funkce a zvali na jediné tehdy veřejné spolkové vystoupení. Tehdy se již Liga jen hemžila katolickými studenty. Byli tu p. Novákové, Skulové, Bartošové, Kuncek, Šráček, Zvoníček, Krlín, Hurban, Doležal, Formánek, Havlík, Sedlák, Kratochvíl, Říha, Drobný, Roztočil, Plocek, Gyurkovič, Banret, Čulík, později Vaško, Stoy aj. Starší Dr. Novák spolu s Drem Noskem pracovali již ve veřejném katolickém politickém hnutí a my jsme jim pomáhali. Debatilo se, schůzovalo, nosily se spolkové odznaky s českou královskou korunou.“*⁴⁹ Později se stal Janda jedním ze zakladatelů Klubu seniorů ČLA, starších členů, kteří se podíleli na zakládání dalších spolků katolické inteligence. V roce 1913 se stal i předsedou Ústředí katolického studentstva.

Do jeho života výrazně zasáhla I.světová válka, která přerušila na dlouhou dobu jeho organizační aktivity. Po vypuknutí války narukoval jako důstojník k 15.pluku C.K.infanterie.

---

⁴⁸ 22.července 1911. In: Matrika doktorů české Karlo-Ferdinandovy univerzity III. Archiv UK, fond Matriky UK, i.č. 3, s. 1166

⁴⁹ Dr. Janda, Václav: Paměti. Rodinný archiv, s. 3

S tímto plukem byl poslán v září 1915 do Maďarska. Již koncem září 1915 se však dostal do ruského zajetí, ve kterém strávil zbytek války. V této době si vedl podrobné deníky, podle kterých je možné rekonstruovat celou tuto dobu a které můžou sloužit i jako zajímavé svědectví o dějinách českých vojáků na ruské frontě.

Po úspěšném návratu po válce Václav Janda, navzdory novému společenskému klimatu, nepříznivému pro katolické spolky, pokračoval aktivně ve veřejné činnosti. Po výzvě papeže Pia XI. k zakládání Katolických Akcí se postavil do čela těch, kteří se snažili program tohoto hnutí uskutečňovat v Čechách. KA měla sloužit i jako hráz postupující komunistické ideologii, s jejímiž negativními důsledky se Václav Janda seznámil v ruském zajetí a od té doby se celý život ostře vyhraňoval proti bolševismu (řada jeho protikomunistických přednášek a článků svědčí o jeho širokém rozhledu a znalostech k tomuto tématu). Po reformě KA v Čechách arcibiskupem Kašparem byl Janda jmenován ředitelem KA pro arcidiecézi pražskou. Velikou oporou bylo pro Václava Jandu přátelství s biskupem Dr. Antonínem Podlahou, se kterým se nejvíc sblížil v době příprav na oslavy svatováclavského millenia. Tohoto přátelství si velice vážil a po smrti Antonína Podlahy shromáždil množství písemných pramenů (nyní nezvěstných) o jeho životě a činnosti, které měly být využity k jeho zamýšlenému svatořečení.

Se svatováclavskými slavnostmi v roce 1929 je dnes spojováno téměř výhradně jen jméno biskupa Antonína Podlahy jako předsedy Svatováclavského výboru, a to jistě právem, ale nemalý podíl na realizaci oslav měli i další jeho členové, kteří se podíleli na zdaru celých církevních oslav millenia, což byl ve velké míře právě Václav Janda jako jednatel Svatováclavského výboru. Zde plně rozvinul své mimořádné organizační schopnosti a zkušenosti, získané z předchozí spolkové práce. Za organizační přípravu oslav byl Janda spolu s biskupem Podlahou jmenován jeruzalémským patriarchou Barlassinem rytířem Řádu Božího hrobu.

Zajímavý je výňatek z jmenovacího dekretu, ve kterém Jan Jiří Rückl, plnomocný zástupce jeruzalémského patriarchy, shrnuje dosavadní veřejnou činnost Václava Jandy: *„Všímaje si pilně, v znovuvzkříšeném našem státě, veřejného života z hlediska náboženskomravní výchovy, věnoval jste tomuto vznešenému úkolu většinu svých sil ve všech funkcích, k nimž jste byl pro své organizační schopnosti a příkladný život povolán. Jako první předseda Ústředí katolického studentstva československého ukázal jste našemu studentstvu cestu, jakou mu jest nutno kráčet. Později organizoval jste a vedl Říšský poradní sbor katolické inteligence, a když i v našich krajích byla ustavena Actio Catholica, stal jste se jejím říšským místopředsedou.*

Vrcholného bodu však Vaše záslužná činnost dosáhla, když národ náš se chystal oslaviti Millenium smrti svého největšího světce – Svatého Václava... Jako jednatel Výboru pro oslavu tisícího výročí smrti sv. Václava, a generální sekretář Národního výboru pro oslavu Svatováclavského tisíciletí, jste celá léta práce zasvětil tomuto ohromnému úkolu. Že slavnosti milleniové měly průběh tak významný a pro náš národ věru jedinečný, jest po stránce organizační z velké části Vaším osobním dílem.“⁵⁰

A byli to zřejmě v první řadě Antonín Podlaha a Václav Janda, kteří po skončení oslav millenia sv. Václava dali podnět ke vzniku SvL. Zatímco Antonín Podlaha se pro nemoc zde již příliš neangažoval, Václav Janda s tímto spolkem spojil celý svůj život. Množství aktivit, které v rámci SvL realizoval, je obdivuhodné. Pravděpodobně vedl i hlavní spolkovou agendu, soudě podle jeho rukopisu na většině konceptů. Pořádal přednášky, psal články a hlavně jako předseda SvL stál v čele organizačního týmu, který zorganizoval množství akcí, které už nelze dnes všechny zaznamenat. Za svou veřejnou práci byl odměněn několika řády: kromě již zmíněného řádu Božího Hrobu i zlatým křížem Benemerenti za organizaci zemské poutě do Říma v r. 1933, papežským záslužným křížem Pro Ecclesia et Pontifice v r. 1926 a papežským řádem sv. Silvestra za práci pro Katolickou Akci.

Nejvýstižnější obraz o svém dlouholetém příteli a spolupracovníkovi ve SvL podává Dr. Jan Sajíc v článku k padesátinám Václava Jandy: „*Vznik naší Ligy je spojen nerozlučně s jeho osobností. Život v Lize jest věcí jeho mysli, jeho srdce. Cele se odevzdal do služeb svatováclavské ideje, ne jako odpovědný nositel cti, která plyne z jeho předsednictva, nýbrž jako skutečný, pracovitý a neúnavný dělník na vinici Svatováclavské, jako bojovník za svatováclavskou plamennou orlici v našem národě...Kdykoli je třeba zvednout hlas pro nápravu poměrů a událostí, V. Janda zvedá hlas důtklivě, třeba se vystavuje tzv. nebezpečí neoblíbenosti...Přikloníme-li sluch k srdci naší Ligy, slyšíme v něm tep V. Jandy. Kolik by nás muselo hodně pracovat, abychom zastali všechno to, co V. Janda koná pro Ligu sám!*“⁵¹.

Po komunistickém převratu v r. 1948 byl Václav Janda pro svůj nekompromisní antikomunistický postoj okamžitě propuštěn ze zaměstnání u Nejvyššího správního soudu bez možnosti získání jiné, i nekvalifikované práce. Nakonec Jandu zaměstnal jeho přítel, archeolog Ivan Borkovský (1897 – 1976) jako pomocného dělníka na archeologických vykopávkách. Účastnil se s ním pak průzkumných prací na Pražském hradě a v klášteře

---

⁵⁰ Jmenovací dekret rytíře Řádu Božího Hrobu, podepsán Jan Jiří Rückl, plnomocný zástupce Latinského Patriarchy Jeruzalémského, 8. ledna, 1931. Rodinný archiv

⁵¹ Dr. Sajíc, Jan: Bratřím o bratrovi. Katolík, roč. II, č. 19, říjen 1937, s.6

Na Františku (o archeologické výzkumy se Václav Janda velmi zajímal, dokonce sám na základě těchto objevů sepsal rozsáhlou studii s názvem Co bylo nalezeno v klášteře sv. Anežky).

Násilná likvidace SvL v r. 1949 pro něj představovala těžkou ránu, nicméně to ho neodradilo od další veřejné činnosti i ve změněných poměrech. Spolu s farářem od P. Marie Andělské na Hradčanech ThDr. Karlem Šeborem pomáhal organizovat život místního farního společenství (které patřilo v té době k jednomu z nejživějších duchovních středisek v Praze).

Václav Janda zemřel 11. září 1973 v 86 letech a je pochován na břevnovském hřbitově v Praze.

ThDr. Jan Evangelista Urban. OFM

Tak jako byl Václav Janda hlavním organizátorem Ligy, byl P. Urban jejím duchovním vůdcem a tvůrcem ideové koncepce spolku.

Narodil se 20. února 1901 v Praze jako Josef Vojtěch Urban.⁵² V sedmnácti letech vstoupil do františkánského řádu. Po studiu teologie byl v r. 1924 vysvěcen na kněze a v r. 1930 získal doktorát filozofie na UK.⁵³ Patřil mezi průkopníky Katolické Akce v Čechách. Snažil se šířit hlavní myšlenku tohoto hnutí, spočívající v provádění laického apoštolátu ve společnosti. Inicioval založení laického charitativního řádu sester Apoštolátu III.řádu sv. Františka (ty se později na jeho památku nazývaly Urbanky). Postupně se vypracoval na jednoho z předních katolických filosofů. Své filozofické a teologické názory prezentoval v řadě náboženských periodik - Na hlubinu, Serafínský prapor (který také sám redigoval), Přehled a Katolík (vydávaných SvL), byl autorem několika významných spisů, ve kterých publikoval své poznatky a zkušenosti, získané z dlouholeté práce v oblasti sociální a nábožensky-výchovné.

V roce 1931 Jan E.Urban vstoupil do SvL, 7.listopadu složil slavnostní slib ve Svatováclavské kapli. V r. 1935 hledala SvL zájemce z řad duchovních – členů Ligy, který by se ujal duchovního vedení členů spolku. Předseda Václav Janda se obrátil na provinciála řádu redemptoristů P. Jana Haderku, zda by mohl uvolnit pro tuto funkci člena jejich řádu Dr.Konstantina Miklíka, který byl také členem SvL. Není známo, zda nakonec v této funkci P. Miklík skutečně působil, protože 18. listopadu 1936 byl jmenován kardinálem Kašparem

---

⁵² O Janu E. Urbanovi např.: Ventura, Václav: Jan Evangelista Urban. Život a dílo. Sonda do dějin české a moravské teologie a spirituality. Centrum pro studium demokracie a kultury. 2001

⁵³ 20. června 1930. In: Matrika doktorů Univerzity Karlovy VII. Archiv UK, fond Matriky UK, i.č. 7, s. 3290

duchovním rádcem SvL právě Jan Urban. Zásluhy P. Urbana o šíření povědomí o SvL byly veliké: psal články, pořádal na různých místech v Čechách přednášky, kde objasňoval smysl a účel spolku, vyzýval ke vstupu do SvL a tím k šíření programu KA - např. v Mladé Boleslavi: „*V neděli dne 16.prosince 1935 zajel k nám vdp. P.Jan Urban, aby nám objasnil úkoly organizace katol. mužů. Přes 50 účastníků vyslechlo s účastí jeho slova. Ovocem jeho zájezdu je přihláška 30 mužů do této dnes nejdůležitější organizace.*“⁵⁴

V časopise Katolík, který vycházel jako tiskový orgán SvL od r. 1936, vyšla řada statí, ve kterých formuloval Jan E. Urban hlavní náplň a duchovní zaměření Ligy. Na formování mravního a názorového zaměření členů Ligy měly výrazný vliv i exercicie pro katolické muže, které se konaly pod jeho vedením, často ve františkánském klášteře v Hájku u Prahy, kde P. Urban působil jako jeho představený – kvardián.

Z Urbanovy iniciativy také začaly být pořádány studijní kursy Katolické Akce (organizované Svatováclavskou Ligou a Českou Ligou Akademickou), původně nazvané Akademické studijní kursy, později s názvem Studium Catholicum, které se staly duchovním centrem katolických intelektuálů a kde Urban také sám přednášel (tyto kurzy budou podrobněji popsány v další kapitole).

Po nástupu komunistické diktatury byl Jan E. Urban spolu s dalšími řeholníky na základě vykonstruovaného politického procesu odsouzen na 14 let vězení.⁵⁵ S podlomeným zdravím byl propuštěn v rámci amnestie v r. 1960. Pokračoval pak i navzdory nepříznivým společenským poměrům v práci na laickém apoštolátu pořádáním duchovních přednášek. Působil i jako kněz až do r. 1974, kdy mu byl odebrán státní souhlas k vykonávání kněžské služby a byl internován v charitním domově sester Urbanek v Nespekách u Benešova. Zemřel 7.ledna v roce 1991.

5.4 Spolková činnost

SvL ve své činnosti zasahovala prakticky do všech sfér katolického života v Čechách. Množství akcí a podniků, které SvL realizovala za poměrně krátkou dobu své existence, je obdivuhodné.

Hlavním cílem spolku, podle slov zakladatelů SvL, byla kulturně – náboženská obroda národa podle zásad svatováclavského dědictví, v duchu Katolické Akce:

---

⁵⁴ Katolík, roč. I, č. 1, leden, 1936, s. 4

⁵⁵ O tzv. Akci K, např. : Vaško, Václav: Neumlčená : Kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce. Zvon, Praha 1990

„Jde o nové metody a způsoby propagační a obrodné práce, o nové prostředky a cesty, o odstranění dosavadního způsobu spolkové činnosti... Činnost SvL jest mnohotvárná. Možno pracovati v oboru dosavadního veřejného působení, možno se přihlásiti k činnosti vzdělávací, propagační tiskové, sociálně charitativní, možno býti činným v drobné práci místní i ve větších organizačních jednotkách.“⁵⁶

Pořádání přednášek bylo nejvíc využívanou vzdělávací činností, kde SvL navazovala na podobné aktivity předchozích spolků katolické inteligence. Přednášky byly organizovány po celých Čechách – buď jen s řečníkem (někdy řečníků bylo i více) nebo byla přednáška doplněna „světelnými obrazy“ – diapozitivy. Přednášky měly často duchovní námět (přednášejícím byl často P. Jan Urban), ale také reagovaly i na současné události: např. v letech 1936-8 Václav Janda uspořádal sérii přednášek o probíhající občanské válce ve Španělsku a o bolševickém teroru v Rusku.⁵⁷ Po přednáškách často následovaly diskuse, někdy i dost bouřlivé, např. po přednášce Dr. Jandy o událostech v Rusku a Španělsku, v Lomnici nad Popelkou: *„Přes to, že referát se opíral jen o přesně zjištěná fakta, vzbudil živý odpor u přítomných předáků komunistické strany.“⁵⁸*

Zde je potřeba zmínit ještě další důležitý prostředek vzdělávání, což byly studijní kurzy pořádané SvL spolu s ČLA. Podnět k jejich založení vzešel od duchovního vůdce členů SvL Dr. Jana E. Urbana. Kurzy s názvem Studium Catholicum byly určeny pro katolickou inteligenci.⁵⁹

Konaly se ve františkánském klášteře na Jungmannově náměstí. Náplní výuky byla jednak celková katolická nauka, jednak doplnění odborného studia vysokých škol z katolického stanoviska. Jako přednášející se zde vystřídali vědci z nejrůznějších oborů: theologicko-filosofického (P. Jan E. Urban), sociologie (P. Dr. František Krus), českých dějin (prof. Dr. Jan Kapistrán Vyskočil), právníckého (Dr. Alfred Fuchs), přírodovědeckého (prof. Dr. Artur Pavelka). Tyto kurzy měly už od svého založení značnou popularitu (zpočátku bylo zapsáno přes 100 posluchačů, později jejich počet ještě narůstal) a staly se významným centrem katolické inteligence v Praze.

---

⁵⁶ Dr. Janda, Václav: Proč se organizujeme? Archiv NM, fond SvL.

⁵⁷ např. přednáška v Kouřimi 6. března 1938 o událostech v Rusku, Španělsku a Německu. In: Katolík, roč. III, č. 6, březen 1938, s. 6

⁵⁸ Katolík, roč. III, č. 1, leden 1938, s. 5

⁵⁹ V Katolíku byly pravidelně zveřejňovány zprávy o těchto kurzech, např. v roč. I, č. 8, květen 1936, s. 5

Jedním z dalších úkolů SvL bylo, podle programu KA, ⁶⁰ čelit postupující sekularizaci a pronikání komunistické propagandy i v Československu, a to stejnými prostředky, jaké tato propaganda stále častěji používala: pomocí kinematografie či rozhlasu.

SvL vlastnila (podle slov Václava Jandy) nejmodernější filmovou aparaturu i vlastní vůz a pravidelně pořádala kinematografická představení v Praze i mimo Prahu. Promítané filmy, většinou s křesťanskou tematikou, byly vlastnictvím Ligy (např. film Svatý Václav).

Rozhlasové vysílání bylo další důležitou oblastí, ve které se velkým úsilím SvL podařilo získat určitý prostor. „*Rozhlas je jeden z nejmodernějších současných šířitelů idejí*“ napsala Dr. Anežka Birnbaumová v článku o významu rozhlasu pro katolíky. ⁶¹

Z podnětu SvL byl při Katolické Akci zřízen poradní sbor pro věci katolického rozhlasu, který dosáhl toho, že do vysílání Radiojournálu (tehdy jediné české vysílací stanice) začaly být zařazovány i pořady pro katolické posluchače. Byly to hlavně přednášky (např.: Dr. Konstantin Miklík: Stát a národ, Dr. Alfréd Fuchs: Pražské Jezulátko, Vilém Bittnar: Sv. Josef v lidové i umělé poezii české, Dr. Jan Sajíc: Biskup Antonín Podlaha).

V rámci nedělního programu pak byly zařazovány i koncerty duchovní hudby chrámových sborů ve spolupráci se Sdružením pro duchovní hudbu v Praze. ⁶²

V roce 1937 vedením Radiojournálu byly tyto programy navrhované poradním sborem odmítnuty (dopisem ze dne 18.3.1937), s odůvodněním, že podle zásadních ustanovení není možno, aby jakékoli externí instituce zasahovaly do redigování rozhlasového vysílání. Změna tohoto odmítavého stanoviska nenastala ani po osobní intervenci zástupců poradního sboru Dr. Konstantina Miklíka, Dr. Václava Jandy a Dr. Anežky Birnbaumové u předsedy Radiojournálu Dr. Otakara Šourka. ⁶³ Omezení katolického vysílání vyvolalo rozhořčenou reakci katolické veřejnosti i diskusi v soudobém tisku doma i v zahraničí. ⁶⁴ Po konzultaci poradního sboru s českou biskupskou konferencí bylo vypracováno memorandum biskupů ve věcech rozhlasového vysílání, zaslané kromě ředitelství Radiojournálu i ministerstvu školství, Msgr. Janu Šrámkovi, poslanci Rudolfovi Beranovi a ministrovi Erwinu Zajíčkoví. ⁶⁵

---

⁶⁰ Svatý Otec o Rusku, Německu, bolševismu, Katolické Akci a poměru církve a státu. Katolík, roč. I, č. 8, květen 1936, s. 4

⁶¹ Dr. Birnbaumová, Anežka: Rozhlas ve službě katolicismu. Katolík, roč. II., č.1, leden 1937, s. 3

⁶² Přednášky pro rozhlas. Archiv NM, fond SvL.

⁶³ Zpráva Dr. Václava Jandy k situaci rozhlasového vysílání. Archiv NM, fond SvL.

⁶⁴ Klestil, Jan: Čs. rozhlas. Masarykův lid, roč. XII, č. 15, březen 1937, s. 5

⁶⁵ Memorandum biskupů republiky Československé ve věcech rozhlasového vysílání. Katolík, roč. III, č. 3, únor 1938, s. 1.

SvL pak pro podporu svých požadavků také zorganizovala sčítací akci katolických posluchačů rozhlasu.

V březnu 1937 v týdeníku Neděle zveřejnila svolání ke katolickým posluchačům rozhlasu se sčítacím lístkem, který měl být zaslán do ústředí KA a SvL. Lístky byly rozesílány i na katolické školy a fary a byly rozdávány návštěvníkům kostelů. Sčítací akce probíhala do 24. října 1937, poté byl proveden soupis katolických posluchačů.

V důsledku všech těchto akcí došlo k určité dohodě s vedením Radiojournálu o rozšíření vysílacího prostoru ve prospěch katolických posluchačů. Paradoxně se situace pro katolíky zlepšila až po mnichovských událostech, kdy Radiojournál začal sám z vlastní iniciativy do vysílání zařazovat řadu náboženských relací.⁶⁶

Důležité místo v propagaci SvL měla i činnost vydavatelská. Nákladem SvL vyšla řada publikací, nejen náboženského charakteru, ale i se zaměřením pro děti (např. populární byly knížky o Kulihráškovi).⁶⁷ Vydávány byly také reprodukce obrazů s náboženskými motivy. SvL dokonce pořídila svým nákladem celou kolekci duchovní literatury, kterou zasílala zájemcům do farních knihoven.

Pravidelně SvL také vydávala dva časopisy - Přehled a Katolík.

Časopis Přehled (vycházející jako čtrnáctideník) navázal na Přehled dosavadní činnosti a práce na poli výročních oslav svatováclavských, vydávaný Svatováclavským přípravným výborem. V roce 1930 po přeměně Svatováclavského výboru na SvL byla také změněna koncepce i původního Přehledu, nyní byl koncipován jako obrázkový časopis, který „*svou výpravou a obsahem má vymýt bezbarvé a nepřátelské časopisy obrázkové, jež bohužel často v našich rodinách vidáme.*“⁶⁸ Podle kartotéky předplatitelů, dnes uložené v Archivu NM, bylo k odebrání nového časopisu přihlášeno 471 osob.⁶⁹ Zpočátku se vydávání časopisu potýkalo s finančními problémy a bylo spíš prodělečné, se stoupajícím počtem odběratelů se finanční náklady postupně stabilizovaly.

Obsah časopisu tvořily hlavně fotografie z domova i z ciziny, které ilustrovaly události jak náboženské, tak i světské (s náměty někdy dost různorodými). Ty byly prokládány duchovními promluvami, četbou na pokračování, krátkými povídkami, básněmi apod. Tato koncepce se od r. 1933 změnila, byl omezen počet fotografií a obsah časopisu pak tvořily

---

⁶⁶ Křišťan: Rosu dejte nebesa. Katolík, roč.III, č. 20, prosinec 1938, s. 1.

⁶⁷ Např. Kulihrášek v hlubinách mořských, Kulihrášek a kouzlo zlaté jahody

⁶⁸ Propagační leták SvL. Archiv NM, fond SvL.

⁶⁹ Kartotéka předplatitelů Přehledu. Archiv NM, fond SvL

hlavně články s přesně vymezeným obsahem: např. bohovědným, národohospodářským, právním..., které měly „*přinášeti pokud možno přehled o všem, co se děje především na katolickém poli domácím, slovanském a pak v ostatní cizině, budou si dále všimati domácího i cizího protivného tábora*“⁷⁰.

Tím došlo také k zásadní změně i v obsahovém zaměření časopisu, pro které bylo typické i vymezování se (nebo lépe řečeno boj) proti komunistické, později i fašistické ideologii.

Tato ideová koncepce se projevovala ještě výrazněji v druhém periodiku, vydávaném SvL – Katolíku.

Katolík začal být vydáván od ledna 1936, při příležitosti začlenění Svazu katolických mužů do SvL. Oficiálně byl tento časopis, vydávaný nákladem SvL, nazýván list Svazu katolických mužů a Katolické Akce. Vlastně primárně sloužil KA, která prostřednictvím tohoto listu informovala o své činnosti, domácí i v zahraničí. V prosinci 1936 se dohodlo vydavatelství Katolíka a vydavatelství revue Život na sloučení v jeden časopis s názvem Katolík. Důvodem byla, kromě ideové shody obou listů, snaha o „*zjednodušení katolických poměrů tiskových*“⁷¹, tedy zřejmá finanční úspora.

Toto sloučení nepředstavovalo velký rozdíl v obsahové koncepci nového listu. Tu tvořily jednak přednášky duchovního zaměření (pravidelně zde publikoval Dr. Jan E. Urban), kromě zpráv o náboženské činnosti v Čechách zde hrály důležitou roli zprávy ze světa, s přihlédnutím k událostem náboženským. Informace zde zveřejňované, např. o pronásledování křesťanů v Rusku, o bolševických politických inscenovaných procesech, o občanské válce ve Španělsku, jsou až překvapivě přesné. V době silících sympatií ke komunismu tak Katolík vytvářel důležitý názorový protipól k těmto tendencím a tím alespoň částečně ovlivňoval i veřejné mínění (minimálně mezi katolíky - odběrateli).

Vydávání Katolíka bylo zakázáno v r. 1942 v rámci represí po atentátu na Heydricha. Po válce byl časopis obnoven, ale v r. 1948 byl označen jako protistátní periodikum a jeho vydávání zastaveno.⁷²

Co je ještě důležité zmínit, je spolupráce SvL s dalšími organizacemi a spolky, jak domácími, tak i mezinárodními. Zatímco spolupráce na Moravě neprobíhala vždy ideálně (mezi moravskými kněžími převládala nedůvěra v tento „centralistický“ spolek, řízený z Prahy), vřelé kontakty Liga udržovala s katolíky na Slovensku. V první řadě je třeba jmenovat Spolek

⁷⁰ Informace pro referenty redakčního sboru Přehledu. Archiv NM, fond SvL

⁷¹ Článek Odběratelům časopisů Katolík a Život. Katolík, roč. I, č.1, prosinec 1936, s. 1

⁷² <http://scriptum.cz/cs/periodika/katolik>

Sv. Vojtěcha v Trnavě. ⁷³Z mezinárodních to byla zejména spolupráce s organizacemi Katolické Akce v řadě evropských zemí i v Americe (v Chicagu). ⁷⁴

V r. 1935 se stala SvL členem mezinárodního výboru Pro Deo, který sdružoval křesťany třech velkých vyznání (katolického, protestantského, pravoslavného). ⁷⁵Usilování o sjednocení katolických a pravoslavných věřících bylo součástí programu SvL, což bylo zdůrazňováno také účastí na řadě „všeslovanských“ akcí, jako byly zejména kongresy Slavia Catholica, sdružující křesťany slovanských zemí. ⁷⁶

Nejvýznamnější činností SvL bylo organizační zajišťování veřejných katolických akcí a podniků. Období od vzniku Ligy až do začátku války bylo obdobím největší aktivity spolku. Zde se zaměřím alespoň ve stručnosti na ty organizačně nejnáročnější a nejvýznamnější, z nichž mnohé měly přesah i do zahraničí.

Zemská pouť katolíků do Říma

Na Štědrý den 1932 bullou Quod nuper papež Pius XI. oznámil mimořádný jubilejní rok (k výročí 19 století od smrti Krista) v r. 1933 a vyhlásil tzv. milostivé léto spojené s udílením plnomocných odpustků pro poutníky do Říma. ⁷⁷U této příležitosti bylo českým episkopátem rozhodnuto uspořádat do Říma zemskou pouť, spojenou s audiencí u papeže. Pout' se konala v tomto roce od 20. do 30. dubna.

Organizací poutě byla pověřena SvL, která se tohoto úkolu ujala s profesionální zodpovědností. Byly vytištěny brožurky, které obsahovaly informace o smyslu poutě, popis památek a měst, navštívených během cesty, průvodce po nejvýznamnějších křesťanských památkách v Římě a hlavně podrobný program celého zájezdu. Součástí brožury byla i legitimace pro účastníky poutě v italském jazyku a také pokyny technického rázu. ⁷⁸Den před odjezdem se konal seznamovací večer v Národním domě na Vinohradech. Cestovalo se ve třinácti vozech speciálním vlakem, s přesným rozpisem jednotlivých účastníků. Zajištěno bylo celodenní stravování i ubytování a dokonce i autokary s průvodci pro cesty po památkách. V Římě vše probíhalo podle stanoveného programu. Kromě slavnostních mší a audience u papeže se také konala recepce zástupců pouti na čs. vyslanectví. Podle dochovaného seznamu se poutě zúčastnilo 594 osob, z toho 44 duchovních v čele

⁷³ Spolek sv. Vojtěcha v Trnavě. Katolík, roč.I, č. 17, prosinec 1936, s. 4

⁷⁴ Korespondence s členy Katolické Akce v Chicagu. Archiv NM, fond SvL.

⁷⁵ O činnosti mezinárodního výboru Pro Deo. Katolík, roč.I, č. 15, listopad 1936, s. 4.

⁷⁶ Janda, Václav: Paměti, s. 3.

⁷⁷ Zemská pouť katolíků do Říma v jubilejním roce 1933. Brožura, s. 4. Rodinný archiv

⁷⁸ Zemská pouť katolíků do Říma v jubilejním roce 1933. Brožura. Rodinný archiv

s arcibiskupem Dr. Karlem Kašparem. Zemská pouť se díky vzorné organizaci setkala se značně příznivým ohlasem doma i za hranicemi. Tento dojem vyjádřil arcibiskup Kašpar v dopise Dr. Jandovi: „*Všeobecné uspokojení ze strany poutníků a nadšená chvála, jakou Svatý Otec – jak sám mi řekl – se zmiňoval o naší pouti vysokým osobnostem, bude Vás jistě povždy blažiti.*“⁷⁹ Získané zkušenosti SvL v příštích letech ještě uplatnila při organizaci jednak dalších poutí, např. 31.3.1937 při pouti do Říma k počtě sv. Terezie, ale i českých výprav na mezinárodní eucharistické kongresy, jako byl kongres v Poznani v červnu v r. 1937 nebo v Budapešti v květnu v r. 1938.⁸⁰

Světová výstava katolického tisku

V květnu r. 1936 byla z podnětu a pod záštitou papeže Pia XI. uspořádána v Římě světová výstava katolického tisku. Československý episkopát, pořadatel expozice za Československo, k tomuto účelu již v r. 1935 zřídil Národní výbor v ČSR pro účast na mezinárodní výstavě katolického tisku v čele s biskupem Antonínem Eltschknerem (1880 – 1961).⁸¹ Tento výbor zmocnil provedením československé expozice Svatováclavskou Ligu. Zpočátku se příprava expozice ale potýkala z řadou problémů. Jednak pro malý zájem z řad katolických redakcí a vydavatelství, které se obávaly vysokých finančních nákladů, jednak i proto, že se tento podnik potýkal s velkými finančními problémy (v tomto roce se konal i celostátní sjezd katolíků v Praze). Někteří zástupci episkopátu se z těchto důvodů stavěli k realizaci čs. expozice velmi rezervovaně, např. olomoucký prelát ThDr. František Jemelka (1880 – 1954) se vyjádřil: „*myslím, že mizerně obeslat světovou výstavu, tož raději nic*“⁸² Ale navzdory všem překážkám a počáteční nedůvěře veřejnosti přípravy na výstavu zdárně pokračovaly a nakonec se podařilo vytvořit opravdu reprezentativní expozici, která před odesláním byla slavnostně předvedena v Praze, kde si ji prohlédla delegace tvořená zástupci církve a vlády. Technická a umělecká koncepce byla dílem člena SvL Ing. arch. Jaroslava Cuhry, který navrhl velkorysé provedení, které stojí za to alespoň stručně přiblížit:

„Expozice jest rozdělena na tři části: První obsahuje všeobecnou orientaci, v pozadí bude sloup s kopií sochy sv. Václava od Petra Parlěře z kaple Svatováclavské, a za ní znak sv. Václava, černá orlice na zlatém poli. Na stěnách budou mapy, znaky a jiné památky, umožňující návštěvníkům výstavy povšechnou orientaci o Československu. Druhá část bude

⁷⁹ Dopis arcibiskupa Kašpara V. Jandovi, 19. května 1933. Rodinný archiv

⁸⁰ Pouť ku počtě sv. Teresie od Ježíška. Katolík, roč. II, č. 5, březen 1937

⁸¹ O této výstavě byly podávány podrobné informace v Katolíku, např.: Československá expozice na mezinárodní výstavě katolického tisku. Katolík, roč. I, č. 6, s. 4

⁸² Dopis Františka Jemelky Václavu Jandovi, 17. října 1935. Archiv NM, fond SvL.

poskytovatí obraz vývoje čs. katolických tiskáren a nakladatelství... Třetí část bude podávatí přehled o duchu i rozsahu katolického tisku československého - nejen českého a slovenského, ale i německého, podkarpatoruského, maďarského a polského, pokud vychází na území čs. republiky. Zde bude umístěno odůvodnění základního poslání kat. tisku pod vůdčí ideou: Čs. republika – most k východu. Před ní bude stát socha věrozvěstů slovanských sv. Cyrila a Metoděje. Diagramy a mapy na stěně budou ukazovatí vývoj snah o sjednocení veškerého Slovanstva v církvi římskokatolické v dobách historických i v době přítomné. Čelní stěna bude věnována historickému vývoji dnešního katol. tisku...“⁸³

Výstava byla ve Vatikánu zahájena 12. května. Vystavovalo zde 72 zemí světa a zájem návštěvníků byl obrovský. Podle zpráv z dobového tisku je zřejmé, že právě čs. expozice se setkala v zahraničí s velice příznivým ohlasem. V dobovém tisku byl za nejkrásnější označen, spolu s pavilonem holandským a rakouským, právě československý. A např. známý italský deník označil český pavilon za „geniální, jak po stránce umělecké, tak orientační a informační“.⁸⁴

U příležitosti mezinárodní výstavy kat. tisku také SvL uspořádala celkem pět výprav do Říma, se zajištěnou průvodcovskou službou po výstavě. K č. 10 časopisu Katolík pak byla přidána speciální čtyřstránková příloha obsahující obrázky z výstavy, zvláště z československé expozice, a podrobné zprávy a statistiky z tisku. Expozice československého katolického tisku nejen že důstojným způsobem reprezentovala katolíky českých zemí v zahraničí, ale v důsledku vedla i ke zviditelnění československého státu na mezinárodní scéně. Což také vedlo ke zlepšení postavení katolické menšiny v české společnosti.

První celostátní sjezd katolíků ČSR

27.- 30.6. 1935 se konal První celostátní sjezd katolíků ČSR v Praze, o kterém je třeba se v souvislosti s činností SvL zmínit. Oficiálně není ve stanovách Přípravného výboru Prvního celostátního sjezdu katolíků ČSR uvedeno, že se SvL také bude podílet na organizaci této druhé největší katolické manifestace po oslavách svatováclavského millenia (pouze je zde řečeno, že sjezd pomáhají připravovat výbory KA), v archivu SvL se však dochoval celý karton dokumentů související s organizací tohoto sjezdu, včetně vyúčtování celkových nákladů. Je tedy možné soudit, že největší podíl na jeho realizaci měla právě SvL.⁸⁵

---

⁸³ Československá expozice na světové výstavě katolického tisku. Katolík, roč.I, č. 3, březen 1936, s. 21

⁸⁴ La Oservatore Romano, 16. května 1936, s. 1

⁸⁵ Archiv NM, fond SvL.

6. SVL OD ROKU 1938 DO ÚŘEDNÍ LIKVIDACE SPOLKU A POKUS O ZNOVUOBNOVENÍ LIGY

Napjatá politická situace v průběhu roku 1938 začala postupně komplikovat i práci SvL. Poslední větší akcí spolku v této době byla ještě organizační příprava čs. výpravy na eucharistický sjezd v Budapešti v květnu t.r., na kterém se už tyto nálady projevovaly. Účastníci si stěžovali na to, že na sjezdu ani nebyla vyvěšena československá vlajka, a také na to, že oslavy už měly výslovně nacionalistický ráz.⁸⁶

Přijetí Mnichovské dohody a její následky znamenaly výraznou změnu v činnosti spolku. SvL se snažila negativním náladám ve společnosti čelit alespoň morálním povzbuzením. V říjnovém čísle časopisu *Katolík* byla uveřejněna výzva s názvem *Duchovní mobilizace, k morální obrodě národa*.⁸⁷ Článek byl dokonce vytištěn i ve formě letáků a distribuován zájemcům do jednotlivých farností. Podle pozitivního ohlasu, který vyvolala,⁸⁸ a to nejen u čtenářů *Katolíka*, lze soudit, že i tato akce znamenala důležité morální povzbuzení.

V r.1939 SvL měla v úmyslu zorganizovat celonárodní oslavu k výročí přenesení ostatků sv. Vojtěcha do Prahy. Ale tento záměr již nebylo možné vzhledem politickým poměrům uskutečnit. Výročí bylo pouze připomenuto přednáškou Dr. Jandy v rozhlase, ve které zazněla poměrně odvážná slova: „*Sv. Vojtěch nikdy nezapomněl na svůj slovanský a český původ, na každém kroku to osvědčoval a také bezprostředně před svou smrtí k pohanským Prusům prohlásil: Já rodem, já krví Slovan jsem.*“⁸⁹

V dalších letech ale SvL téměř přestala vyvíjet jakoukoli aktivitu a z politických i hmotných důvodů musela výrazně omezit svou činnost. Ta se pak soustředila jen na distribuci drobných tisků s náboženskou tematikou, vysílání cenzurovaných přednášek v rozhlase, v r. 1944 pak byla možná alespoň organizace slavnostního svěcení obrazu P. Marie Fatimské u sv. Víta v Praze.⁹⁰

Hned po skončení války SvL obnovila opět svou činnost. Za první důležitý úkol pokládali členové Ligy (a hlavně její předseda Václav Janda – veliký ctitel sv. Václava) rehabilitaci svatováclavské tradice, zneužité nacistickou propagandou. 28. až 30.9. 1945 v rámci svatováclavských oslav byla zorganizována v řadě měst spolková shromáždění s veřejnými

⁸⁶ Dr. Ryneš, Václav: Byli jsme v zemi sv. Štěpána. *Katolík*, roč. III, č. 12, červen 1938, s. 4 – 5

⁸⁷ *Duchovní mobilisace*. *Katolík*, roč. III, č. 16, říjen 1938, s. 2

⁸⁸ Viz článek *Velký ohlas*. *Katolík*, roč. III, č. 18, s. 8

⁸⁹ Janda, Václav: O sv. Vojtěchu. Přednáška vysílaná v rozhlase 23. srpna 1939. Archiv NM, fond SvL.

⁹⁰ Program slavnostního svěcení obrazu P. Marie Fatimské u sv. Víta v Praze. Rodinný archiv

projevy o sv. Václavu, s cílem očištění jeho obrazu.⁹¹ Připomenutím významu sv. Václava pro český národ se staly opět každoroční oslavy v den jeho svátku i poutě do Staré Boleslavi. V r. 1947 pak zorganizovala SvL celonárodní svatováclavské slavnosti. Jejich vyvrcholením byl slavnostní projev arcibiskupa Dr. Josefa Berana na Václavském náměstí, po kterém arcibiskup sloužil mši za blaho národa.⁹²

Zásadním poválečným problémem byl také citelný materiální nedostatek. Na ústředí Ligy se obraceli lidé, hlavně kněží, s žádostí o katolickou literaturu a různé propagační materiály, ale nebylo možno jim vyhovět. Nedostatek všeho byl způsoben tím, že za okupace se vše jen trochu hodnotné do posledního exempláře vyprodalo a nic nového se netisklo. Tuto těžkou situaci ilustruje následující příklad: P. Alois Kaňovský v Hustopečích se obrátil na SvL se žádostí o programový materiál k přípravám oslav sv. Václava (žádal partituru pro dva smíšené sbory, recitační básně, proslovy, plakáty 25 kusů).⁹³ Dostalo se mu odpovědi, že jediné, co je možné zaslat, je poslední výtisk obrazu sv. Václava, a to ještě malého formátu: „*Obraz můžete zvětšit tím, že jej podlepíte na vhodný podklad a tak dostanete žádaný rozměr. Radíme – berte, dokud je. Pomýšleli jsme vydat plakáty, ale museli jsme od toho upustiti. Jednak těžko najíti tiskárnu, neboť při malém počtu sil jsou přetíženy, a potom co bylo hlavním důvodem, projevil se o plakáty jen malý zájem. Snad už za rok to bude lepší, ale zatím je zájem pro vše jiné. Doufáme, že uznáte naši snahu Vám vyhověti, ale kde nic není, ani smrt nebere.*“⁹⁴ Tento dopis svědčí ještě o dalším problému, a to o změnách nálad ve společnosti. Malý zájem o duchovní hodnoty, růst sekularizace a sympatií ke komunistické ideologii připravil půdu pro nástup komunismu v Čechách, toho, čeho se všichni členové SvL obávali a proti čemu vždycky bojovali.

Zpočátku se tyto tendence v činnosti Ligy ještě příliš neprojevovaly. SvL navázala opět spolupráci s Katolickou akcí na Slovensku a obnovovala i zahraniční styky, v srpnu 1946 byla uspořádána i pouť do Lurd a La Saletty.⁹⁵ V protikladu k sekularizačním tendencím ve společnosti, jako určitý protest další části veřejnosti, byla (často masová) účast na nejrůznějších církevních slavnostech. Jednou z nich byla i slavnostní intronizace Dr. Josefa Berana na post arcibiskupa českého (organizovaná SvL), která se konala 8. prosince

---

⁹¹ Viz koncept dopisu SvL koleji Redemptoristů v Moravské Ostravě, 30. června 1945. Archiv NM, fond SvL.

⁹² Informační leták českému duchovenstvu od arcibiskupa Josefa Berana, 15. září 1948. Archiv NM, fond SvL

⁹³ Korespondenční lístek od P. Aloise Kaňovského pořadatelskému odboru SvL, 2. září 1946. Archiv NM, fond SvL.

⁹⁴ Dopis SvL P. Aloisu Kaňovskému, 12. září 1946. Archiv NM, fond SvL.

⁹⁵ Poutní výprava do Lurd a La Saletty a Paray le Monial 2. – 16. srpna 1946. Informační leták. Archiv NM, fond SvL.

v r.1946.⁹⁶ S postupujícími společenskými a politickými změnami se začalo zhoršovat postavení katolické církve v Čechách a ze strany vlády rostla snaha omezovat její činnost.

V r. 1947 bylo vydáno vládní rozhodnutí o zestátnění církevních škol. Po neúspěšných intervencích u zástupců vlády byla uspořádána „velká protestní manifestace katolického lidu za svobodné školství“ 13.května t.r. v Lucerně.⁹⁷ Schůze se zúčastnilo mimořádné množství lidí a zástupci všech diecézí Československa. Vystoupil zde jednak arcibiskup Dr. Josef Beran s veřejným projevem proti tomuto záměru a také zastánce a spolutvůrce nového zákona ministr školství Jaroslav Stránský. Manifestačnímu shromáždění, které organizovala SvL, předsedal Dr. Václav Janda, ten zde měl také krátký projev, kde poukazoval na to, že: „v nově navrhovaném zákoně jsou kladeny podmínky, které nejen omezují, ba dokonce přímo urážejí svobodu občanskou, dosud ústavně zaručenou, tj. svobodu svědomí.“⁹⁸ I když tato manifestace, na které byla schválena rezoluce za zachování svobodných škol, vyvolala velkou pozornost veřejnosti i médií a ostrou polemiku v dobovém tisku, vláda oficiálně na tyto, ani na další protesty vůbec nereagovala, neboť o novém školském zákonu (a i dalším politickém směřování) už bylo rozhodnuto. Toto byla také poslední akce, organizovaná SvL. A v té době už bylo pravděpodobně rozhodnuto i o osudu tohoto spolku.

Z důvodu obav z možného nuceného zastavení činnosti SvL arcibiskup Dr. Josef Beran navrhl tento krok: nařízením z 20.dubna 1948 svěřil Lize vedení tiskového a vzdělávacího odboru koordinační komise při arcibiskupské konzistoři v Praze. SvL pak převedla veškeré jmění na tento odbor a tím i na arcibiskupský ordinariát, pro případ svého rozpuštění s tím, že bude mít užívací právo k tomuto majetku.⁹⁹

5.5. 1949 vedení SvL obdrželo přípis z Obvodního národního výboru – bezpečnostního referátu v Praze I, že vzhledem k závadám, které byly shledány při místním šetření, ustanovuje ONV svého zaměstnance B. Martínka dozorem při vedení spolkových záležitostí.¹⁰⁰ Tomu musely být odevzdány všechny klíče od spolkových místností a veškerá doručovaná pošta.

17.6. 1949 byl předseda spolku Dr. Janda písemně vyzván, aby se osobně dostavil na úřad Oblastního velitelství Sboru národní bezpečnosti v Praze I k tajemníku Kolátorovi, ve věcech

---

⁹⁶ Organizační pokyny k průběhu intronizace arcibiskupa Berana a slavnostní bohoslužby u sv. Víta, 29. listopadu 1946. Archiv NM, fond SvL.

⁹⁷ Projev o svobodné škole arcibiskupa Berana. Katolík, roč. X, č. 20, květen 1947, s. 1.

⁹⁸ Projev Dr. V.Jandy na manifestaci proti zestátnění církevních škol. Katolík, roč. X, č.20, květen 1947, s. 2.

⁹⁹ Pověření SvL vedením tiskového a vzdělávacího odboru koordinační komise při arcibiskupské konzistoři v Praze, dopis arcibiskupa Berana, 22. dubna 1948. Rodinný archiv.

¹⁰⁰ Přípis ONV-bezpečnostního referátu, 5.května 1949. Rodinný archiv.

spolkových záležitostí. Tento přípis je jediná dochovaná písemnost, dokládající úřední rozpuštění SvL a ukončení činnosti spolku.¹⁰¹

Až v roce 1968, v souvislosti s politickým uvolněním poměrů, se objevily pokusy o obnovu SvL. Od tohoto záměru se ale (možná překvapivě) distancoval bývalý předseda spolku Dr. Janda. Spisovatel Bořivoj Benetka (1903 – 1970) počátkem roku 1969 v týdeníku Listy (=Literární listy) uveřejnil článek, ve kterém se zmiňoval o možném obnovení SvL.¹⁰² Václav Janda na tento článek reagoval soukromým dopisem, ve kterém zdůvodnil Bořivoji Benetkovi, proč s nynější obnovou Ligy nesouhlasí.¹⁰³ Bylo by dobré na závěr této kapitoly zveřejnit alespoň část z tohoto dopisu, který je posledním vyjádřením předsedy SvL o spolku, který zakládal a který byl jeho celoživotním dílem:

„Souhlasím plně s Vašimi úvahami, jen jedna z nich se zakládá na mylné informaci. SvL nezastavila dobrovolně svoji činnost, nýbrž další činnost byla jí policejně zakázána. Všechny majetek, zvláště celé kancelářské zařízení, stroje, psací rozmnožovací apod. zabaveny a bez našeho vědomí via facti odvezeny neznámo kam. Později byl bez naší účasti převzat resp. zabaven archiv a všechny jiné cenné tiskopisy – staré ročníky Přehledu, Katolika, pohlednice, Průvodce Prahou svatováclavskou hozeny do stoupy. Bylo toho tehdy na dvě stěhovací auta.

Měla-li být činnost SvL obnovena, bylo nutno znovu o povolení činnosti žádat a začít úplně s holýma rukama. Nadto řada bratří byla pozavírána, řada jich zemřelo a někteří i zradili, takže pro novou činnost zůstala jen hrstka většinou starších lidí. Podle nám známých informací byla SvL vedena jako nebezpečné centrum, podvracující dnešní řád a bylo nasnadě, že povolení k další činnosti asi dáno nebude a kdyby se tak stalo, bylo nebezpečí dalšího utrpení mnohých bratří, třeba i těch, kteří od něho byli ušetřeni, když by se karta obrátila, a jak sám pozorujete, není zcela jisto, zda se neobrátil. Nadto rodilo se tehdy tzv. Hnutí pokoncilové obnovy, k němuž nás nikdo nepřizval. Z těchto důvodů bylo po poradě a schválení námi ustanoveného vedení SvL rozhodnuto – nebyl to tedy jen“ staříčkový předseda“ – že činnost SvL prozatím obnovována nebude a že o tom, zda a jakým způsobem bude SvL zařazena do Pokoncilové činnosti, rozhodne nejdůst.episkopát. Toto stanovisko bylo sděleno písemně nd. otci biskupovi Tomáškovi a několika bratřím, v čele s bratrem Bláhou a Dr. Ryněšem, kteří bez jakéhokoli předchozího dorozumění vyjednávali o obnovení činnosti

¹⁰¹ Dopis Oblastního velitelství SNB V.Jandovi, 17.června 1949.Rodinný archiv.

¹⁰² Benetka, Bořivoj: Ruperto-crede experte. Listy, č. 9, březen 1969, s. 2.

¹⁰³ Dopis Václava Jandy Bořivoji Benetkovi, B.D.1969. Rodinný archiv.

SvL, na popud osob, jež vůbec nikdy nebyly členem SvL, se SvL nikdy nespolupracovali, v době pronásledování byli hezky zticha a nyní potřebovali nějaké firmy, pod níž by vyvíjeli Pokoncilní činnost a tak se dostali do popředí katolického života. Dosud nemáme žádné rozhodnutí nd. episkopátu a také je asi nedostaneme, dokud tento episkopát nebude kompletní. Situace pro SvL, která byla organizací celostátní – neboť měla i členy Slováky – je také nyní podstatně jiná, vzhledem k novému státoprávnímu uspořádání republiky. Ještě k tomu dodávám: Chtěli jsme o svém rozhodnutí zpravit své členy cestou zprávy, dané do Lid. Demokracie, já jsem v ní uvedl změnu své adresy, shora uvedené stanovisko o činnosti SvL, s prosbou, by nikdo nic jménem SvL o své újmě nezačínal a žádal všechny naše spolupracovníky o náměty pro event.budoucí činnost – tím jsme chtěli získat nové přesné adresy našich členů – a to se nám však nepodařilo. Přesto, že jsem uvedenou zprávu podal jako inzerát a zaplatil za ni 150 Kč, peníze mi byly vráceny s tím, že tato zpráva uveřejněna nebude...“¹⁰⁴

Následující politické události pak další pokusy o obnovu spolku definitivně znemožnily.

---

¹⁰⁴ Dopis Václava Jandy Bořivoji Benetkovi, B.D.1969. Rodinný archiv.

ZÁVĚR

SvL byla jedním z mnoha katolických spolků, které se vytvářely v době zvýšené spolkové činnosti v období 1. republiky. Přesto se svým významem od ostatních katolických spolků výrazně odlišovala. Jako první totiž začala v Čechách uskutečňovat program Katolické Akce, mezinárodního hnutí, založeného z popudu papeže Pia XI. Členové SvL již dříve působili ve spolcích, jejichž zásady se shodovaly se zaměřením a cílem tohoto hnutí. Správně pochopili papežovu ideu a rozhodli se ho uskutečnit založením centralizované organizace podle programu KA. Tento záměr se postupně dařilo naplňovat. Byl vybudován i ústřední výbor a poradní orgány KA. Pro nepochopení ze strany církevního vedení byla ale tato činnost v r. 1929 zastavena.

Členové KA se podíleli i na formování Svatováclavského výboru, jehož úkolem byla organizace oslav millenia sv. Václava v r. 1929. Po rozpuštění ústředí KA se tyto lidé soustředili na úspěšné provedení slavnosti. Svatováclavské oslavy byly zejména zásluhou Svatováclavského výboru organizačně perfektně provedeny a významným způsobem zlepšily postavení katolíků v české společnosti. Proto po skončení oslav bylo rozhodnuto pokračovat v činnosti a na základě Svatováclavského výboru byl založen v r. 1930 spolek nový – Svatováclavská Liga. Cílem spolku byla duchovní obnova národa postavená na svatováclavské tradici.

Důležitým okamžikem pro SvL bylo rozhodnutí episkopátu v čele s kardinálem Kašparem o obnovení činnosti KA v Čechách v r. 1933. SvL se okamžitě dala do služeb nové KA a stala se jejím výkonným orgánem. Po celou dobu své existence byla pak SvL nerozlučně spojena s KA pro arcidiecézi pražskou. Obě organizace měly stejné sídlo, v obou působili také zpravidla stejní lidé, překrývala se i jejich činnost, takže je dnes dost obtížné u konkrétních akcí těchto spolků určit jejich organizační podíl.

Činnost SvL byla velice variabilní, kromě práce propagační a vzdělávací - přednáškami, filmovými představeními, kurzy apod. to byla hlavně organizace poutí, veřejných vystoupení, peticí, manifestací. Zřejmě nejvýraznější akcí organizovanou SvL před válkou byl Celostátní sjezd čs. katolíků v r. 1935, i když oficiální doklady o tomto chybějí.

Za války došlo k výraznému útlumu v činnosti spolku, až k úplnému zastavení. Po válce ale SvL okamžitě svoji práci obnovila. V ovzduší nových společenských podmínek, které připravovaly nástup komunistické diktatury, se SvL snažila čelit těmto jevům v mezích svých možností. Nejdůležitější, a vlastně poslední akcí tohoto spolku byla organizace manifestace,

uspořádané 13. května 1947 v Lucerně v Praze, proti výlučně státním školám, navrhovaným v novém školském zákonu.

V r. 1949 byl spolek SvL úředně rozpuštěn. V r. 1968 byla vyvíjena určitá snaha o jeho obnovení, ale k tomu již nakonec nedošlo.

Činnost SvL byla úzce propojena s činností Katolické Akce. SvL byla pověřována organizováním akcí a podniků pořádaných KA, lze tedy říci, že byla výkonným orgánem, ale nikoliv součástí KA. Proto je někdy obtížné určit hranici mezi oběma spolky a to může být také důvodem, proč je dnes, na rozdíl od Katolické Akce, SvL spolek téměř neznámý.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

Prameny

Archiv Národního muzea, fond Svatováclavská Liga (nezpracovaný)

Rodinný archiv potomků Václava Jandy, písemná pozůstalost Dr. Václava Jandy

Časopisy

Katolík, 1936 - 47

Přehled, 1930

Literatura

Bařinka, Michal: Charakter svatováclavských oslav roku 1929 na příkladu Svatováclavské výstavy. Bakalářská diplomová práce. Brno 2013.

Havránek, Miloš: 100. výročí založení ČLA. Universum. Revue České Křesťanské Akademie, duben 2006

Kadlec, Jaroslav: Přehled českých církevních dějin. Zvon. Praha 1991.

Placák, Petr: Svatováclavské millenium/ Češi, Němci a Slováci v roce 1929. Praha 2002.

Polc, Jaroslav/Svoboda, Bohumil: Kardinál Josef Beran. Životní příběh velkého vyhnance. Vyšehrad. Praha 2008.

Šebek, Jaroslav: Papežové moderního věku. ČAS, 2015.

Šebek, Jaroslav: Za Boha, národ, pořádek. Academia, Historický ústav AV, Praha 2016.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Členové České Ligy Akademické, 1926.

Obrázek 2 Výkonný výbor pracovníků Svatováclavského výboru, 1929.

Obrázek 3 a 4 Svatováclavské slavnosti, 1929.

Obrázek 5 Zakládací valná hromada Svatováclavské Ligy, 1930.

Obrázek 6 Dr. Václav Janda, předseda SvL.

Obrázek 7 Dr. Jan Evangelista Urban, duchovní rádce SvL při skládání spolkového slibu ve Svatováclavské kapli.

Obrázek 8 Členové SvL, 1937.

Obrázek 9 Sídlo SvL.

Obrázek 10 Pohled do spolkové místnosti.

Obrázek 11 Účastníci exercicií SvL pod vedením Jana Evangelisty Urbana v Příbrami.

Obrázek 12 Světová konference Katolické Akce v Římě, 31.5. - 1.6. 1936 za účasti československé delegace.

Příloha 1 – Obrázky:

Obrázek 1: Členové České Ligy Akademické, 1926

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 2: Výkonný výbor pracovníků Svatováclavského výboru, 1929

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 3: Svatováclavské slavnosti, 1929

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 4: Svatováclavské slavnosti, 1929

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 5: Zakládací valná hromada Svatováclavské Ligy, 1930

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 6: Dr. Václav Janda, předseda Svatováclavské Ligy

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 7: Dr. Jan Evangelista Urban, duchovní rádce SvL při skládání spolkového slibu ve Svatováclavské kapli (stojící)

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 8: Členové Svatováclavské Ligy, 1937

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 9: Sídlo Svatováclavské Ligy

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 10: Pohled do spolkové místnosti.

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 11: Účastníci exercícií SvL pod vedením Jana Evangelisty Urbana v Příbrami

Zdroj: rodinný archiv

Obrázek 12: Světová konference Katolické Akce v Římě, 31.5. – 1.6. 1936 za účasti čs.delegace: biskupa Pavla Petera Gojdiče, kanovníků Otakara Švece, Karola Körpera a Aloise Storka a Václava Jandy

Zdroj: rodinný archiv